

Голові СВР ДФ 35.052.064

у Національному університеті
«Львівська політехніка»

Міністерства освіти і науки України
доктору юридичних наук, професору
Гуміну Олексію Михайловичу

ВІДГУК

офіційного опонента – доктора юридичних наук, професора, завідувача кафедри криміналістики та домедичної підготовки Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ Чаплинського Костянтина Олександровича на дисертацію Олійника Ярослава Святославовича «Методика розслідування погрози або насильства щодо захисника чи представника особи», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право»

Відгук підготовлено на підставі вивчення рукопису дисертаційного дослідження Олійника Ярослава Святославовича «Методика розслідування погрози або насильства щодо захисника чи представника особи» та наукових праць здобувача, опублікованих за темою дисертації. Дисертаційне дослідження складається зі вступу, трьох розділів, що містять шість підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

Актуальність обраної теми дослідження. Побудова України як правової, демократичної та незалежної держави характеризується прагненням до запровадження в національне законодавство ефективних стандартів розвинених європейських країн, про що свідчить системне реформування в усіх сферах суспільного життя. Нова ідеологія здійснення кримінального провадження щодо забезпечення прав його учасників, відшкодування завданої шкоди не врегульовує

питань захисту певних верств населення. Правова держава визнає права та свободи людини найвищою соціальною цінністю. На сторожі цих прав у правовій державі стоїть адвокатура. Адвокатам необхідно мати можливість вільно й повною мірою виконувати свої обов'язки з метою встановлення верховенства права, сприяння забезпеченню доступу до правосуддя та правової допомоги, забезпечення дотримання їхніх прав у судовому процесі, створення змагальної системи судочинства, а також захисту прав людини.

Професійні права і гарантії адвокатської діяльності необхідні адвокатам для належного захисту прав їхніх клієнтів. Українське законодавство й краща міжнародна практика визначає для цього застосовування належної правової процедури, процесу змагальності та рівності сторін, що в сукупності забезпечує захист професійних прав адвокатів у процесі надання ними правової допомоги своїм клієнтам. Сьогодні існує нагальна потреба у ґрунтовному дослідженні кримінальних правопорушень, що посягають на законну діяльність захисників чи представників особи та методики їх розслідування, в контексті сучасних соціально-правових умов з урахуванням існуючих теоретичних розробок правозастосовної та судової практики.

На сьогодні за офіційними статистичними даними Генеральної прокуратури та МВС України спостерігається значне зростання кількості кримінальних правопорушень, пов'язаних із погрозою або насильства щодо захисника чи представника особи.

Так, відповідно до даних з Єдиного реєстру досудових розслідувань за період з 2017 року до сьогодні за статтями 397-400 КК України було внесено відомості про вчинення кримінальних правопорушень щодо адвокатів до ЄРДР 665 разів. Як видно зі статистики, масовий характер мають випадки звернення адвокатів із заявами про вчинення щодо них кримінальних правопорушень за статтями, де адвокати є спеціальним суб'єктом (потерпілим), які передбачають відповідальність за порушення професійних прав та гарантій адвокатів (стор. 18 дисер.).

Зважаючи на це, актуальним залишається питання методики розслідування погрози або насильства щодо захисника чи представника особи для отримання криміналістично значимої інформації про підозрювану особу, подію кримінального правопорушення та обставини вчинення вказаного кримінального правопорушення, що дозволить правильно вирішити завдання кримінального провадження. Все це обумовлює комплексний характер дослідження.

Перелічені та ряд інших обставини свідчать про необхідність формування окремої криміналістичної методики розслідування погрози або насильства щодо захисника чи представника особи. Вказані та інші обставини обумовили актуальність теми дисертації Я. С. Олійника.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертацію виконано з урахуванням положень Стратегії сталого розвитку «Україна–2020», Пріоритетних напрямів розвитку правової науки на 2016–2020 роки, Плану заходів МВС України, спрямованих на реалізацію норм Кримінального процесуального кодексу України, затвердженого наказом МВС України від 08.08.2012 р. № 685 (п. 6 розділу «Правові засоби боротьби зі злочинністю»); у межах науково дослідної роботи Закладу вищої освіти «Львівський університет бізнесу та права». Тему дисертації затверджено на засіданні Вченої ради ПВНЗ «Львівський університет бізнесу та права» протокол № 51/3 від 29 жовтня 2015 року; уточнено – протокол №7 від 25 лютого 2016 року.

Мета і завдання дослідження. Мета дослідження полягає у необхідності розгляду сучасного стану, ознак і динаміки розслідування погрози або насильства щодо захисника чи представника особи, а також заходів щодо протидії цьому явищу. На основі проведеного аналізу статистичної звітності МВС України, органів прокуратури, судової практики та наукових досліджень необхідно визначити сучасний стан і тенденції даного виду кримінального правопорушення, що дозволить сформулювати практичні рекомендації щодо розслідування підрозділами Національної поліції України погрози або насильства щодо захисника чи представника особи.

Для досягнення цієї мети необхідно вирішити такі завдання дисертаційного дослідження:

1) з'ясувати стан наукової розробки проблематики розслідування погрози або насильства щодо захисника чи представника особи;

2) розробити криміналістичну характеристику погрози або насильства щодо захисника чи представника особи;

3) дослідити особливості взаємодії слідчого з іншими органами під час розслідування погрози або насильства щодо захисника чи представника особи;

4) сформулювати типові слідчі ситуації та слідчі версії під час розслідування погрози або насильства щодо захисника чи представника особи;

5) розкрити особливості організації й тактики проведення окремих слідчих (розшукових) дій та ухвалення процесуальних рішень під час розслідування погрози або насильства щодо захисника чи представника особи;

6) визначити основні завдання та можливості судових експертиз у процесі розслідування погрози або насильства щодо захисника чи представника особи;

7) підготувати пропозиції, спрямовані на вдосконалення методики розслідування погрози або насильства щодо захисника чи представника особи.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, полягає у тому, що в дисертації Я.С. Олійника, на підґрунті опрацювання наукових праць, аналізу законодавства, узагальнення слідчої та судової практики, анкетування практичних працівників, поглиблено наукові знання щодо фундаментальних положень криміналістичної методики, розроблено криміналістичну методику розслідування погрози або насильства щодо захисника чи представника особи.

Автором сформульовано низку наукових положень, висновків і пропозицій, важливих у концептуальному значенні та нових для юридичної науки, принципів для успішного правозастосування.

Об'єкт і предмет дисертаційного дослідження визначено дисертантом правильно.

Зокрема, об'єктом дослідження є специфічні суспільні відносини з приводу діяльності слідчих та інших органів, що мають місце у зв'язку з розслідуванням кримінальних правопорушень.

Предметом дослідження – методика розслідування погрози або насильства щодо захисника чи представника особи.

Достовірність отриманих наукових результатів обумовлена застосуванням як методологічної основи дослідження ряду загальнонаукових та спеціальних методів дослідження. Обрані методи дослідження використовувалися в їх діалектичному взаємозв'язку та взаємозалежності.

Достовірність отриманих результатів забезпечила належна теоретична основа дисертації, а також достатня *емпірична база дослідження*, яка ґрунтується на відомчих нормативно-правових актах та оперативно-службовій документації МВС України, Офісу Генерального Прокурора України, інформації з Єдиного державного реєстру судових рішень, Єдиного реєстру досудових розслідувань, результатах анкетування 260 співробітників підрозділів Національної поліції України, аналізу 60 вироків у провадженнях про погрозу або насильство щодо захисника чи представника особи, що були прийняті судами України у 2015–2020 рр. (стор. 24, 228-237 дисер.).

Отримані висновки відрізняються науковою обґрунтованістю. Дослідженню основних проблемних питань притаманний авторський новаторський підхід, наведення переконливих аргументів під час обґрунтування власної точки зору та наукової позиції.

Наукова новизна основних положень дисертації, висновків та одержаних результатів полягає в тому, що за характером та змістом розглянутих питань дисертація є самостійною завершеною науковою працею, у якій детально проаналізовано порядок виявлення та розслідування підрозділами Національної поліції України погрози або насильства щодо захисника чи представника особи, внаслідок чого на захист виноситься низка положень, які визначають наукову новизну дисертації.

Дисертація є першим комплексним монографічним дослідженням

криміналістичної методики розслідування погрози або насильства щодо захисника чи представника особи.

Відповідно до вимог наукової новизни автором *уперше*:

– розроблено криміналістичну характеристику кримінальних правопорушень, пов'язаних із погрозою або насильством щодо захисника чи представника особи та детально обґрунтовано її основні структурні елементи: спосіб вчинення кримінального правопорушення; предмет злочинного посягання; місце, обстановка і час вчинення кримінального правопорушення; знаряддя та засоби вчинення кримінального правопорушення; особа злочинця; особа потерпілого; слідова картина. Також, спираючись на аналіз емпіричної бази, запропоновано авторський зміст поняття «криміналістична характеристика погрози або насильства щодо захисника чи представника особи» – це комплекс даних про криміналістично вагомі ознаки та властивості погрози або насильства, що відображає закономірні зв'язки його елементів і слугує для побудови та перевірки слідчих версій в ході розкриття і розслідування кримінального правопорушення;

– запропоновано систему слідчих ситуацій у провадженнях про погрози або насильство щодо захисника чи представника особи стосовно основних етапів розслідування;

– виокремлено особливості та детально проаналізовано можливості проведення фоновскопичної експертизи під час розслідування погрози або насильства щодо захисника чи представника особи, що в майбутньому може бути відображено у методичних рекомендаціях для практичних працівників підрозділів Національної поліції, що значно спростить їхню роботу;

удосконалено:

– теоретичні положення щодо огляду місця події та правила його проведення під час розслідування погрози або насильства щодо захисника чи представника особи;

– форми взаємодії слідчих і оперативних працівників Національної поліції України під час розслідування досліджуваного кримінального правопорушення;

– практичні рекомендації щодо тактики проведення окремих слідчих (розшукових) дій, а саме: огляду, допиту, обшуку, слідчого експерименту, освідування;

набули подальшого розвитку:

– проблемні питання призначення судових експертиз (почеркознавча, судово-одорологічна) під час розслідування погрози або насильства щодо захисника чи представника особи;

– практичні погляди щодо способу та місця вчинення кримінального правопорушення, особи злочинця, механізму слідоутворення.

В цілому в дисертації ґрунтовно розкривається зміст зазначених вище наукових положень.

Отже, дисертація являє собою системне, цілісне та комплексне дослідження, в якому відповідно до обраної мети і завдань здійснено теоретичне узагальнення й запропоновано нове вирішення наукового завдання, що полягає у формуванні на основі комплексного аналізу криміналістичної характеристики та особливостей розслідування погрози або насильства щодо захисника чи представника особи, а також розроблення на її базі науково обґрунтованих пропозицій і рекомендацій щодо розслідування та запобігання такому виду злочинності й подальшого вдосконалення норм законодавства про кримінальну відповідальність у зазначеній сфері.

Повнота викладу наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації, в наукових публікаціях. Основні положення та висновки дисертаційного дослідження викладені у достатній кількості наукових публікацій. Основні результати дослідження викладено у дев'яти публікаціях, зокрема, п'яти статтях (із них чотири – у фахових наукових виданнях України та одна – у періодичному виданні іншої держави) та чотирьох тезах виступів на науково-практичних заходах. Окрім того, основні положення дисертації, теоретичні та практичні висновки й рекомендації оприлюднено на науково-практичних заходах, зокрема: Міжнародна науково-практична конференція «Правові системи суспільства: сучасні проблеми та перспективи розвитку»

(м. Львів, 15-16 листопада 2019 р.); Міжнародна науково-практична конференція «Правові засоби забезпечення та захисту прав людини: вітчизняний та зарубіжний досвід» (м. Харків, 15-16 листопада 2019 р.); Міжнародна науково-практична конференція «Сучасні погляди на актуальні питання правових наук (м. Запоріжжя, 22-23 листопада 2019 р.); Міжнародна науково-практична конференція «Актуальні питання юридичної теорії та практики: наукові дискусії» (м. Харків, 6-7 грудня 2019 р.).

Значення дисертаційного дослідження для науки і правозастосовної практики полягає у тому, що розроблені пропозиції здобувача використовуються та мають перспективу подальшого впровадження при вирішенні практичних завдань у законотворчій, правозастосовній діяльності, а також освітньому процесі та науковій діяльності.

Оцінка змісту дисертації та її оформлення. Заслуговує схвалення структура дисертації, в якій у логічній послідовності від загального до окремого, у межах трьох розділів, які охоплюють шість підрозділів, досліджуються визначені питання. Окрім того, дисертація складається і зі списку використаних джерел (277 найменувань) та трьох додатків. Загалом обсяг дисертації становить 239 сторінок, із них 185 сторінок – основний текст.

У **вступі** дисертації обґрунтовується актуальність теми дослідження, розкриваються стан її наукової розробленості та науково-теоретична основа, зв'язок роботи з науковими програмами, планами й темами; визначаються об'єкт, предмет, мета, завдання та методи дослідження; висвітлюється наукова новизна, практичне значення отриманих результатів і форми їх апробації, зазначено структуру й обсяг дисертації.

У **першому розділі** дисертації «**Теоретичні, правові та організаційні основи розслідування погрози або насильства щодо захисника чи представника особи**» охарактеризовано стан наукового дослідження методики розслідування погрози або насильства щодо захисника чи представника особи та розроблено криміналістичну характеристику даного кримінального правопорушення.

Наголошено, що регулювання правовідносин, пов'язаних із погрозою або насильством щодо захисника чи представника особи потребує не лише наступного вдосконалення, але й вчасного, ефективного та правильного застосування заходів державного контролю, з метою недопущення вчинення незаконних дій стосовно захисника чи представника особи. У зв'язку з цим, вдосконаленню підлягає і розроблення методик, побудова програм та моделей для ефективного розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із погрозою або насильством щодо захисника чи представника особи.

Сформовано поняття та зміст структурних елементів криміналістичної характеристики погрози або насильства щодо захисника чи представника особи (стор. 62-73 дисер.).

Цікавими є пропозиції здобувача щодо способів підготовки, учинення та приховування кримінального правопорушення (стор. 63-66 дисер.). Достатньо уваги приділено криміналістичній характеристиці особи потерпілого. Потерпілими від досліджуваного нами кримінального правопорушення можуть бути: 1) захисник; 2) представник особи; 3) їх близькі родичі.

На підставі аналізу судово-слідчої практики доведено, що здебільшого захисник чи представник особи стає жертвою кримінального правопорушення під час здійснення діяльності, пов'язаної з наданням правової допомоги. Такі діяння носять переважно насильницький характер і вчиняються як під час безпосереднього виконання потерпілими своїх обов'язків, пов'язаних з наданням правової допомоги, так і після їх виконання, що додатково підкреслює суспільну небезпечність цих діянь.

Другий розділ дисертації «Виявлення кримінальних правопорушень, пов'язаних із погрозою або насильством щодо захисника чи представника особи» присвячений висвітленню типових слідчих ситуацій та слідчих версій, що виникають під час розслідування погрози або насильства щодо захисника чи представника особи, а також виокремлено особливості взаємодії слідчого з іншими органами та підрозділами під час розслідування кримінального правопорушення.

З урахуванням впливу чинника інформаційної визначеності та процесуальних наслідків початку досудового розслідування під час розслідування погрози або насильства щодо захисника чи представника особи виділено ситуації початкового етапу розслідування: 1) відома подія погрози або насильства щодо захисника чи представника особи, що потребує реагування правоохоронних органів, проте вихідна інформація не містить даних про особу, яка вчинила кримінальне правопорушення; 2) відома особа, яка, ймовірно, вчинила кримінально-каране діяння, необхідно встановити кримінальний характер цього діяння, а також, чи містить воно всі необхідні елементи складу кримінального правопорушення; 3) відома подія кримінального правопорушення та особа, яка його вчинила.

На підставі обсягу доказової інформації під час розслідування погрози або насильства щодо захисника чи представника особи виокремлено такі типові ситуації: 1) слідчий володіє достатнім обсягом доказової інформації, що дає можливість повідомити про підозру та свідчить про вину саме цієї особи; 2) слідчий володіє доказовою інформацією, якої недостатньо для повідомлення про підозру і яка не дає впевненості у тому, що саме ця особа вчинила кримінальне правопорушення; 3) слідчий володіє незначним обсягом інформації, що не дає змоги відповісти на питання щодо того, хто вчинив кримінальне правопорушення та повідомити про підозру.

На основі узагальнення матеріалів кримінальних проваджень виокремлено основні форми взаємодії учасників слідчо-оперативної групи під час розслідування погрози або насильства щодо захисника чи представника особи.

Цілком погоджуємося з дисертантом, що взаємодія слідчого та оперативного працівника – це цілеспрямована діяльність вказаних суб'єктів: до такої діяльності можуть залучатися агентурний апарат, представники громадськості, фахівці різних галузей знань тощо; узгоджені за місцем, часом і метою спільні дії двох чи більше суб'єктів, у спільних планах необхідно передбачати комплекс оперативно-розшукових та інших заходів і слідчих (розшукових) дій у такому порядку, щоб їх проведення було несподіване для осіб,

дії яких перевіряються, їхніх співучасників і були ефективними у закріпленні процесуальним шляхом обставин, що підлягають доказуванню; кожен суб'єкт цієї діяльності вживає конкретних заходів у межах, установлених законом повноважень; дії зазначених суб'єктів мають бути спрямовані на забезпечення введення оперативно-розшукової інформації у кримінальне судочинство шляхом провадження відповідних слідчих (розшукових) дій та процесуальних рішень (стор. 118-119 дисер.).

Заключний, **третій розділ дисертації «Організація та тактика проведення окремих слідчих (розшукових) дій під час розслідування погрози або насильства щодо захисника чи представника особи»** присвячений аналізу особливостей проведення окремих слідчих (розшукових) дій та проблемних питань використання спеціальних знань у кримінальному провадженні.

Дисертантом доведено, що під час розслідування кримінального правопорушення процес доказування має певні особливості. У зв'язку із цим нерідко виникають слідчі помилки й прорахунки, оскільки у працівників слідчих підрозділів відсутній досвід розслідування кримінальних правопорушень того чи іншого спрямування. Зважаючи на це, виникає об'єктивна необхідність (потреба) у напрацюванні певних практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності діяльності слідчого зі збирання, перевірки та оцінки доказів, що допоможе уникати помилок як під час висунення версій і планування розслідування, так і під час проведення слідчих (розшукових) дій, та оснастить працівників слідчих підрозділів систематизованими та узагальненими знаннями щодо специфіки розслідування цієї категорії кримінальних правопорушень.

Наголошено, що основними джерелами початкової інформації про погрозу або насильство щодо захисника чи представника особи, як показує практика, можуть бути такі: заява потерпілого; заява очевидця кримінального правопорушення; відомості, опубліковані у ЗМІ; відомості, що надходять від правозахисних та інших громадських організацій.

На підставі вивчення кримінальних проваджень та узагальнення даних опитування слідчих доведено, що найбільш поширеними слідчими (розшуковими)

діями, що проводяться під час розслідування погрози або насильства щодо захисника чи представника особи, є: огляд місця події, обшук, допит, слідчий експеримент, освідування та проведення експертиз.

Визначено специфіку здійснення огляду місця події, наголошено на основних тактичних помилках, що допускають слідчі під час огляду.

Під час розслідування погрози або насильства щодо захисника чи представника особи здійснюється огляд таких видів об'єктів: місця події (місця, де було вчинено погрозу або насильство, вулиця, подвір'я, тощо; приміщення, де захисник чи представник особи здійснював діяльність, пов'язану з наданням правової допомоги – суди, офіси, приміщення юридичних компаній тощо); предметів (безпосередньо знарядь чи засобів, за допомогою яких вчинялось кримінальне правопорушення); документів (листів, аркушів паперу, на яких відображено текст погрози захиснику чи представнику особи тощо).

Значну увагу дисертантом приділено організаційно-тактичним особливостям проведення обшуку, освідування, слідчого експерименту та допиту.

Встановлено, що під час розслідування погрози або насильства щодо захисника чи представника особи використовують спеціальні знання у таких формах:

а) процесуальних: участь спеціаліста у слідчих (розшукових) діях, судова експертиза та допит експерта;

б) непроцесуальних: використання слідчим власних процесуальних знань, отримання консультацій від спеціалістів, використання інформації з різних баз даних (обліків), попереднє дослідження об'єктів.

У **висновках** дисертації викладено основні результати дослідження, сформульовано пропозиції щодо вирішення нового науково-прикладного завдання, що полягає у комплексному аналізі криміналістичної методики розслідування погрози або насильства щодо захисника чи представника особи та розроблення на його основі науково обґрунтованих пропозицій і рекомендацій щодо протидії вказаному виду кримінальних правопорушень, подальшого вдосконалення норм законодавства (стор. 194-201 дисер.).

Проведене здобувачем наукове дослідження є **завершеним**, його вивчення дозволяє зробити висновок про належний рівень проведеного дослідження, за результатами котрого сформовані теоретичні положення, пропозиції до законодавства, практичні рекомендації, що розкривають зміст криміналістичної методики розслідування погрози або насильства щодо захисника чи представника особи.

Дотримання вимог академічної доброчесності. Наукове дослідження містить результати власних досліджень дисертанта. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають відповідні посилання, що свідчить про відсутність порушення академічної доброчесності.

Наведене є підставою для позитивної оцінки представленої роботи саме як актуального і завершеного наукового дослідження.

Разом із тим, вивчення змісту дисертації та автореферату спонукає до **певних зауважень, частина яких стосується окремих дискусійних питань, які, на нашу думку, потребують уточнення чи більш детальної аргументації, зокрема:**

1. В дисертації не було розглянуто окремі важливі для криміналістичної методики положення, наявність яких значно збагатила б арсенал сформульованих рекомендацій з розслідування погрози або насильства щодо захисника чи представника особи у сфері правоохоронної діяльності. Зокрема, у підрозділі 3.1 «Особливості проведення окремих слідчих (розшукових) дій під час розслідування погрози або насильства щодо захисника чи представника особи» надано рекомендації з організації та тактики проведення є огляд місця події (стор. 138-146 дисер.), допит потерпілого, підозрюваного і свідка (стор. 146-157 дисер.), одночасний допит двох раніше допитаних осіб (стор. 157-158 дисер.), обшук (стор. 158-163 дисер.), слідчий експеримент (стор. 163-166 дисер.), освідування (стор. 166-167 дисер.).

При цьому, недостатньо висвітленні питання щодо тактичних прийомів проведення допиту підозрюваного (стор. 151-154 дисер.), одночасного допиту

двох раніше допитаних осіб за участю підозрюваного (стор. 157-158 дисер.), обшуку (стор. 158-163 дисер.) та слідчого експерименту (стор. 163-166 дисер.).

2. Нажаль, поза увагою дисертанта залишились тактичні особливості проведення негласних слідчих (розшукових) дій. Так, враховуючи особливості вчинення даної категорії кримінальних правопорушень, на наш погляд, автору доцільно було більше уваги приділити організаційним питанням, що пов'язані з проведенням окремих негласних слідчих (розшукових) дій, а також визначити можливості використання результатів їх проведення під час досудового розслідування.

3. У розділі 3 «Організація та тактика проведення окремих слідчих (розшукових) дій під час розслідування погрози або насильства щодо захисника чи представника особи» наголошено на тому, що створення ґрунтовної системи криміналістичного забезпечення розслідування потребує обов'язкового вивчення наукових доробок і дослідження судово-слідчої практики стосовно визначеної категорії діянь для формулювання найбільш ефективних способів і методів його застосування.

У підрозділі 3.1 дисертант досліджує особливості тактики проведення слідчих (розшукових) дій для отримання інформації з матеріальних, особистісних та змішаних джерел. На наш погляд, доречним було визначити конкретні тактичні операції, як засіб криміналістичного забезпечення розслідування протиправних діянь, які б охоплювали здійснення сукупності відповідних процесуальних дій для вирішення конкретних завдань кримінального провадження.

4. Зі змісту дисертації не можливо дійти висновку про стан й особливості проведення профілактичної діяльності слідчого при розслідуванні погрози або насильства щодо захисника чи представника особи. У свою чергу, наголосимо, що профілактична діяльність слідчого має важливе значення, а також певні складнощі та специфіку у протидії кримінальним правопорушенням зазначеної категорії.

5. На нашу думку, дисертація значно б виграла у плані практичної складової, якщо більш докладно було досліджено міжнародний досвід

розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних з погрозою або насильством щодо захисника чи представника особи.

б. Так, з тексту дисертації, на жаль, не видно, чи дістало окремого розгляду питання співвідношення категорій «тактика» та «організація» стосовно проведення окремих слідчих (розшукових) дій. Аналізуючи дисертаційні дослідження з проблем методики розслідування кримінальних правопорушень, стає очевидною певна неузгодженість при використанні зазначених категорій. Тому, на наш погляд, автор має висловити своє ставлення до цього дискусійного питання.

Наведені зауваження стосуються окремих недоліків і деяких дискусійних положень дисертації, частково мають характер побажання і **не впливають** на загалом позитивну її оцінку. Дисертація є завершеним науковим дослідженням, результати якої можуть бути використані у науково-дослідній роботі та практичній діяльності, а також в освітньому процесі при викладанні навчальних дисциплін кримінальний процес, криміналістика, адвокатура України та ін. у закладах вищої освіти.

Оформлення дисертації відповідає встановленим вимогам.

На підставі вище викладеного вважаю, що подана до захисту дисертація на тему «Методика розслідування погрози або насильства щодо захисника чи представника особи» виконана на актуальну тему, містить обґрунтовані наукові положення, висновки й рекомендації, а винесені на захист положення наділені елементами новизни. У 9 наукових публікаціях повністю відображені основні результати дисертації. Дисертація є особистим авторським доробком здобувача. Дисертація на тему «Методика розслідування погрози або насильства щодо захисника чи представника особи» відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 року № 283). Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40.

Дисертація виконана на високому теоретичному рівні, матеріал дисертації викладено в логічній послідовності, усі висновки отримали необхідну і достатню теоретичну аргументацію та є методологічно обґрунтованими.

Дисертація **«Методика розслідування погрози або насильства щодо захисника чи представника особи»**, подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії, вирішує важливе наукове завдання щодо формування криміналістичної методики розслідування погрози або насильства щодо захисника чи представника особи, містить ґрунтовні теоретичні положення та актуальні практичні рекомендації. Дисертація є актуальною, завершеною, самостійною, має теоретичне і практичне значення, ряд положень наукової новизни. Робота відповідає вимогам Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 року № 167, а її автор – **Олійник Ярослав Святославович** заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Опонент:

завідувач кафедри криміналістики

та домедичної підготовки

Дніпропетровського державного університету

внутрішніх справ,

доктор юридичних наук,

професор

Костянтин ЧАПЛИНСЬКИЙ

Підпис Чаплинського К.О. засвідчую:

Проректор

Дніпропетровського державного

університету внутрішніх справ

доктор юридичних наук, професор

Заслужений юрист України

Лариса НАЛИВАЙКО